

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

2 An iurisdictio per consuetudinem acquiratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

25. Quartò; Generales Religionum à Summo Pontifice approbatarum, saltem in Capitulo generali, posse leges ferre; quia habent publicam iurisdictionem, ac viri cogendi; reliquos verò Superiores, leges condere non posse, sed solum præcipere ea, quæ ad regulæ observantiam sunt necessaria, & accommodata; eo quod Religiosi, obedientiam illis voverint, & se illis subiecerint solum in ijs, quæ ad regulæ observantiam conferunt; Quare Prælatus Religionis ea solum præcipere potest, quæ in Regulâ vel formaliter, vel virtualiter continentur.
26. Episcopos, Abbates exemptos, aliosque similes Prælatos iurisdictionem Episcopalem, vel quasi Episcopalem habentes, posse pro suis Diæcesibus leges condere; quia potestatem habent Episcopalem; Huic autem, est annexa potestas ferendi leges; Cum potestas Episcopalis, sit publica; & habeat vim cogendi; Statuta tamen condere non possunt contra ius commune, quia sunt infra ius commune; & inferior potestatem non habet in Superiore; licet iustâ interueniente causâ, dispensare aliquando possit in lege Superioris; eo quod, iustâ interueniente causâ liceat venire contra expressum Domini mandatum, ob eius voluntatem præsumptam. *L. si hominem ff. mandati.*

 QVAESTIO II.

An Iurisdictio, per consuetudinem acquiratur.

C A S V S.

SEMPRONIUS, dum in Patriam rediret, transiens per quoddam Oppidum; ibi apud Parochum loci confiteri voluit. Verùm Parochus, dubitans de suâ iurisdictione, cum nec Sempronius esset eius subditus, nec ipse proprius illius Sacerdos, cum noluit audire. Quæritur; An eum audire posset, & absolvere.

S V M M A R I V M.

3 Parochus, non videtur ex consuetudine absolvere posse Peregrinum.	13 Consuetudo, vim habet iurisdictionem conferendi.
8 Consuetudo facti, quid, & quotuplex.	14 Per eam, idem acquiri potest, quod per privilegium.
9 Consuetudo Iuris, quid, & quotuplex.	15 Habet vim, legis obligationem inducendi.
10 Consuetudo, eandem vim habet in ordine ad iurisdictionem, ac in ordine ad Legem.	16 Vtraque, æque Reipublica est utilis.
11 Et easdem conditiones requirit.	17 Peregrinus, ex consuetudine factus est subditus Parochi.
12 Parochus, ex consuetudine, Peregrinum absolvere potuit.	18 Consuetudo, iurisdictionem confert solum capaci.

Prin-

- 19 Principis iurisdictionem non limitat.
 20 Eius tacitum consensum requirit.
 21 Debet esse rationabilis.
 22 Quod ius acquisierint Episcopi per consuetudinem.
 23 Quod Laici.
 24 Quod acquirere possint Moniales.
 25 Quod Ecclesie particulares.
 26 Quod Episcopi in impedimentis dirimentibus.
 27 Et quo ad Canonicos.
 28 Et in causis propriis.
 29 Laici ius decimarum acquirere non possunt.

RATIONES DVBITANDI.

2] Iurisdictione ad legis valorem necessaria, pluribus modis acquiri potest; vel ratione officij, & dicitur Ordinaria, siue officio annexa, & hanc habet Episcopus in sua Diocesi; vel ex Superioris delegatione, & dicitur Delegata, & hanc habent Confessarij ex Episcopi delegatione in ordine ad Confessiones audiendas; vel ex consuetudine; vel ex præscriptione; vel ex titulo colorato; vel ex errore communi. De primis duobus modis, nulla est difficultas, sicut est de reliquis: ideo de reliquis solum examinandum est; an, & quomodo per illos acquiratur iurisdictione.

3] Et primò quidem, quod per consuetudinem acquiri non possit, probari posse videtur, in casu proposito; Nam, si Parochus Sempronium absoluere potuisset, maxime ratione consuetudinis, iam introductæ; sed consuetudo non potuit facere Sempronium subditum Parochi, non enim facere potuit, vt Sempronius in eo Oppido Domicilium, vel quasi Domicilium haberet; ergo, nec Parochus facere potuit proprium Sacerdotem Sempronij; ideo-

que, neque illi in Sempronium iurisdictionem conferre.

Secundo; Quia consuetudo, Principi laico conferre non potest potestatem absolvendi ab excommunicatione, nec iurisdictionem in Clericos, Na vt illis possit taxam imponere; eorum causas cognoscere; eosque punire; Ergo, neque Parochus tribuere potuit potestatem Sempronium absolvendi.

Tertio; Quia, si consuetudo conferre posset iurisdictionem, maxima hinc sequeretur perturbatio in Republica, possent enim Subditi acquirere iurisdictionem, contra suum superiorem, eiusque iurisdictionem limitare, ac perturbare; Nam, si Diocesani, ex consuetudine, instituere possent in Diocesi Ieiunia, & dies festos, sicut potest Episcopus, iam Episcopi iurisdictione limitaretur, ac perturbaretur; Imò in eadem Diocesi, iam essent duo Capita, quod tamen à Iure, tanquam monstrum rejicitur. Sicut, ergo Diocesani, ex consuetudine, acquirere non possunt potestatem dies festos in Diocesi instituendi, ita, nec Parochus, ex consuetudine, acquirere potuit iurisdictionem, Sempronium absolvendi.

Quarto; Quia si consuetudo haberet vim iurisdictionem conferendi; daretur improbis occasio, eam sibi per eius exercitium vsurpandi; cum præsertim consuetudo, initio bonam fidem non requirat, sicut requirit præscriptio, sed inchoari possit etiam per actus peccaminosos; Hoc autem esset, iniquorum audaciam favere, & Reipublicæ pacem perturbare potius, quàm promovere. Non potuit ergo Parochus, ex consuetudine, iurisdictionem habere Sempronium absolvendi.

Quin-

Quintò; Quia, si consuetudine ius aliquod acquiri posset; qui defunctorum anniuersarijs non interfunt, ex consuetudine acquirere possent ius stipendium, ac elemosynam recipiendi, sicut illi, qui interfunt. Consequens autem est absurdum, quia par non est; vt commodum sentiat, qui onus non sustinet; vnde *in 6. decret. tit. 3. de Cleric. non resid. c. Vn. ad fin.* à Bonifacio Octauo decernitur, elemosynas, siue distributiones non esse conferendas ijs, qui anniuersarijs, siue Diuinis defunctorum officijs non interfunt. Quod intelligendum est, tam de anniuersarijs, quæ capituli oneribus sunt applicata, pro quibus conferuntur distributiones, quàm de consuetis, pro quibus tradi solet elemosyna ab ijs, qui ea curant celebrari; Ergo consuetudine nullum ius acquiri potest, & consequenter, nec iurisdictio; quàm propterea non habebat Parochus in Sempronium, prout ad absolutionis valorem requirebatur.

NOTABILIA.

8 **A**dvertendum est primò. Consuetudinem accipi posse, vel pro facto, vel pro iure. Pro facto sumitur *in c. 1. de const. in 6.* & idem est, ac vsus longus, frequens, ac continuus; siue frequentia actuum similibus exercitorum à maiori parte Communitatis, ex quo vsu oritur aliquod ius, tanquam effectus ex sua causa. Distinguitur à ritu, stylo, foro, & præscriptione, tanquam genus à speciebus; nam ritus, est vsus, siue consuetudo limitata ad Sacrificij, & Sacramentorum administrationem, & ad alios similes actus sacros; ritus enim, est modus procedendi

in actionibus sacris. Stylus, est vsus, siue consuetudo limitata ad actus Iudiciales; quia est modus procedendi in Iudicijs, ac Sententijs. Forum, est consuetudo, siue vsus iurisditionis in Iudicijs seruandus. Præscriptio denique, quantum facit ad rem præsentem, inter personas particulares versatur, vel inter Communitates, ac si essent personæ priuatæ, & inducit dominium, siue obligationem iustitiæ. Consuetudo vero, & respicit Communitatem, & obligationem solum legalem inducit.

Aduertendum est secundò. Consuetudinem, si sumatur pro iure, vt sumitur *in c. vlt. de consuetud.* definiri communiter ex Isidoro; *Ius quoddam moribus constitutum, quod pro lege suscipitur.* Dicitur moribus constitutum, quia ab hominum moribus, siue ex illorum longo, ac continuo vsu, ortum habet; & pro lege, hoc est, loco legis scriptæ suscipitur; quia eandem vim habet obligandi, ac lex scripta; eiusque tot sunt species, quot sunt species consuetudinis facti. Ex longo autem, ac continuo vsu, sicut oritur lex, ita etiam oritur priuilegium, ac iurisdictio, cum hæc etiam, species quædam sit legis,

Aduertendum est tertio; Consuetudinem, in ordine ad iurisditionem, easdem proprietates habere, quas habet in ordine ad legem; Sicut enim potest, vel legem interpretari, quando est iuxta illam; vel abrogare, quando ei est contraria; vel denique condere, quando est præter illam; ita, & confirmare potest iurisditionem, quando est iuxta illam, & ab ea eximere, quando est illi contraria, & de nouo conferre, quando

do est noua, & nemini contraria. Cujus reiratio est; quia, cum habeat vim legis, & legi æquivalet, potest, quidquid potest lex. Sicut ergo lex jurisdictionem & confirmare potest, & conferre, & abolere, ita nou est, cur consuetudo legitimè præscripta, hæc eadem præstare non possit.

XI Aduertendum est quartò: Consuetudinem ad conferendam iurisdictionem, easdem conditiones requirere, quas requirit ad legem inducendam. Ad legem autem inducendam requiritur primò, vt actuum frequentia legis inductiua sit circa materiam honestam, Reipublicæ utilem, nec prohibitam; debet enim esse circa materiam, quæ possit esse materia legis vel pri illegii; alioquin, si aliquid horum desit, consuetudo dici non potest rationabilis, sed potius corruptela & abusus. Secundò, vt hæc actuum frequentia ponatur à maiori parte Communitatis, quia consentiente maiori parte, tota Communitas consentite censetur. Tertiò, ut hæc Communitas sit capax legis, eamque recipiendi, esto non sit capax ferendi. Quia eius consuetudo non introducit legem, vt suam, sed vt Principis, qui tacito suo consensu consuetudini efficaciam confert. Quartò, vt actuum frequentia ponatur animo, vel legem introducendi vel iurisdictionem acquirendi; tum quia iuxta intensionem populi talis est consuetudo. Tum quia tunc solum accedit Legislatoris consensus, qui ad legis valorem est omnino necessarius, cum adest talis intentio. Quintò, vt eadem actuum frequentia sit longæua; iura enim requirunt, vt duret ad longum tempus, hoc autem est decennium; Tum quia hoc

R. P. Beati Lib. II.

in iure reputatur longum tempus, l. ult. C. de præscr. long. temp. §. 1. instit. de usu. cap. Tum quia, cum agatur de re omnino fauorabili, & nemini contraria, non est, cur hoc tempus absolute non sit sufficiens. Consuetudo autem nemini est contraria, quia non est contraria Principi, cum ex eius voluntate vim habeat; neque Subditis, cum ab eorum consensu pendeat. Sextò denique, vt huic actuum frequentia accedat consensus Legislatoris; quia nemo legem statuere potest, nisi qui potestatem habet legem ferendi; hanc autem habet solus Legislator. Sufficit tamen eius consensus, siue voluntas tacita & iuridica, quæ habetur in c. ult. de consuetud. & l. De quibus ff. de legibus. Vbi Supremus Princeps tam Canonicus quam Civilis sufficienter decernit, consuetudinem rationabilem, ac legitimè præscriptam iuri positivo derogare; quia Principis voluntas tacita & iuridica æquivalet expressæ ac personali. A Principis autem voluntate tota legis efficacia omnino dependet. His positis,

RESOLVTIO.

AD Casum Respondetur: Parochum 12 absolueri potuisse Sempronium. Ita Sotus dist. 18. quæst. 4. ar. 2. Henriq. lib. 6. c. 8. Silvester v. Confess. 1. num. 11. & v. consuetudo q. 3. & 11. Coninch. d. 8. de Sac. d. 8. num. 61. Reginald. lib. 1. num. 74. Salas d. 19. de legibus sect. 10. num. 78. Basilius Pontius de matr. lib. 6. c. 4. nu. 6. Sanchez lib. 7. de matr. d. 4. n. 11. Suarez de legib. lib. 7. c. 19. num. 14. & alii communiter.

C

Pro-

- 13 Probatur : quia hoc est iam consuetudine introductum, ut Parochi etiam iter agentes absolueri possint, Consuetudo autem vim habet iurisdictionem conferendi; Primo: quia ita expressè decernitur : *c. ult. de off. Archid. c. auditis de prescript. c. nouit. de Iudic. c. duo simul; de off. ordin. c. accedenti de priuileg. c. cum contingat. de foro competent. c. finali de consuetud. & l. de quibus. ff. de legibus*; Voluntas autem Principis habet vim consuetudini hanc efficaciam tribuendi.
- 14 Secundò : Quia per consuetudinem acquiri potest, quidquid acquiri potest per priuilegium, ut docet *Card. in Clem. 2. Bart. in proœmio digestorum §. finali, & Felinus in c. cum contingat*: unde in *d. c. cum contingat*; consuetudo æquiparatur priuilegio, cum hac solum differentia, quod priuilegium potest ex incapaci capacem reddere, quomodo Pontifex per speciale priuilegium potest concedere Laico potestatem absoluendi ab excommunicatione; consuetudo verò supponit capacem. Sicut ergo per priuilegium acquiri potest iurisdictione, ita acquiri potest per consuetudinem.
- 15 Tertio : Quia consuetudo habet vim legis obligationem inducendi. Ergo à fortiori habebit vim etiam iurisdictionem conferendi; plus enim est, legem inducere, quàm iurisdictionem conferre.
- 16 Quarto : Quia non minus est utile Reipublicæ, quod consuetudo vim habeat iurisdictionem conferendi, quàm legem inducendi; Eo enim ipso, quod in aliquo conueniunt omnes, illud expedit bono communi, ut tradunt *Menoch. lib. 2. cont. 1. de arbitr. casu 82. Sanchez lib. 7. matr. d. 4. num. 14.* alioquin non omnes in eo

conuenirent; In vtraque autem consuetudine æquè omnes conueniunt. Cum ergo Princeps, ut Reipublicæ gubernator & custos bono communi prospicere teneatur, quantum potest, consuetudinem æquè efficacem reddere debuit ad conferendam iurisdictionem, ac legem inducendam. Ex quibus omnibus constat, Patrochum ex consuetudine iam introductà, Sempronium absolueri potuisse.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

AD rationes autem in contrarium Respondetur; Ad primam, Sempronium consuetudine fieri potuisse subditum Parochi, sicut ex priuilegio factus est subditus omnium regularium; sicut enim hi ex Pontificis concessione ac delegatione omnium fidelium confessiones audire possunt; ita ex eiusdem Pontificis tacito consensu omnes Parochi, posita consuetudine omnium iter agentium confessiones audire possunt, non minus, quàm si de hac re priuilegium haberent.

Ad secundam : Negatur consequentia, 18 Parochus enim erat capax iurisdictionis, ideoque consuetudo ex tacito Pontificis consensu eam illi conferre potuit, At Princeps Laicus non est capax iurisdictionis spiritualis, nec iurisdictionis in Clericos sine speciali Pontificis priuilegio; ideoque non mirum, quod eam per consuetudinem acquirere non potuerit; Consuetudo enim supponit capacitatem in eo, cui conferenda est iurisdictione; in quo distinguitur à Priuilegio, ut dictum est.

Ad tertiam; Negatur sequela : cum 19 enim

enim consuetudo ex Principis consensu inducatur, & vires obtineat; eius iurisdictionem nullo modo limitat aut offendit; cum iurisdictione, quæ per consuetudinem acquiritur, semper ex eius voluntate pendeat, non minus, quàm iurisdictione delegata. Sicut ergo hæc Principis iurisdictionem non limitat, nec ullam causat perturbationem in Republica, imò est illi valde utilis; ita illam non limitat iurisdictione per consuetudinem acquisita, nec ullam causat perturbationem, sed Reipublicæ est valde utilis.

20 Ad quartam similiter, negatur sequela; Cum enim ad consuetudinis efficaciam tacitus saltem Principis consensus requiratur, sequitur, improbos, per consuetudinem, usurpare sibi non posse iurisdictionem, sicut usurpare non possunt delegatam. Sicut ergo ex eo, quod iurisdictione acquiri possit per delegationem, nullum sequitur inconueniens; ita nullum sequitur ex eo, quod acquiri possit per consuetudinem.

21 Ad quintam; Negatur sequela: Consuetudo enim, ut vim habeat, & efficaciam ad ius aliquod conferendum, debet esse rationalis, ut habetur *c. finali de consuetud.* Consuetudo autem recipiendi elemosynam sine assistentiâ irrationabilis est, & abusus potius quam consuetudo; Est enim contra iustitiam, ut stipendium recipiat, qui onus non sustinet, cum stipendium detur propter onus. Si tamen daretur infirmitas, vel iusta corporis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas, tunc recipi posset stipendium, etiam sine assistentiâ, quia hæc sunt causæ iustæ non assistendi iuxta *c. Vnicum decretalium in ob. cit.*

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò: Episcopus 22 consuetudine à se introductâ acquirere potuisse ius immunitatis ab obligatione, quam ex *c. 1. de prescript. in 6.* habebant in subditorum correctione procedendi ex consilio Capituli. Tum quia sic habetur in *c. non est de consuetud. in 6.* Tum quia hæc consuetudo non erat irrationabilis, & fuit legitime præscripta, *Castropol. tom. 1. d. 3. rr. 3. p. 3. n. 1.*

Secundò: Possent similiter Clericos 23 per non usum siue consuetudinem legitime introductam acquirere ius immunitatis ab obligatione ferendi tonsuram; quia hanc exemptionem acquirere possent per priuilegium, eiusque sunt capaces; per consuetudinem autem acquirere possunt, quidquid acquirere possunt per priuilegium, *Azor. tom. 1. lib. 5. c. 18. qu. 11.*

Tertiò: Item Moniales & Communitates Mercatorum posse consuetudine ius immunitatis à legibus sibi impositis acquirere. Tum quia istæ omnes Communitates sunt capaces legum, & obligationis. Ergo etiam per consuetudinem ab illis se eximendi; non enim se eximunt vi suâ, sed ex tacito, vel iuridico consensu Legislatoris. Consensus autem Legislatoris tacitus, & iuridicus, non videtur minoris efficaciam, quàm personalis, ac expressus, cum taciti & expressi eadem videatur esse conditio ac natura. Sicut ergo Communitates istæ per expressam Principis voluntatem dispensari possent in legibus; ita suo modo dispensari poterunt per consuetudinem. *Suar. lib. 7. cap. 16. num. 11.*

- 25 Quarto: Etiam Ecclesias particulares posse per consuetudinem legitimè introductam à lege caeremoniarum Sacramentalium in Sacramentorum administratione seruandarum se eximere. Tum quia ita de facto se eximerunt Ecclesia Græca & Mediolanensis, proprios ritus introducendo, à Romana magis, vel minus diversos. Tum quia ad bonum commune, ac rectam Reipublicæ gubernationem pertinet, ne Princeps populum legibus diu repugnantem, earum obseruationi adstringat, sed potius conueat, & consuetudini à populo introductæ consentiat. *Custrop. rr. 3. d. 3. p. 4. §. 2.*
- 26 Quinto: Posse Episcopos, ubi est consuetudo legitimè introducta, dispensare in impedimentis dirimentibus ab Ecclesia introductis; quia huiusmodi impedimenta per consuetudinem aboleri possunt, sicut cætera leges Ecclesiasticæ, cum per legem Ecclesiasticam sint introducta. Ergo etiam dispensari; Consuetudo enim non minorem habet efficaciam ex tacito Principis consensu ad conferendam iurisdictionem, quam ad legem abolendam. Ergo sicut potest aboleri legem, quæ huiusmodi impedimenta introduxit; ita conferre potest iurisdictionem ad dispensandum in illis, *Sanchez cum communi lib. 7. d. 4. num. 14.*
- 27 Sexto: Episcopum per consuetudinem legitimè præscriptam introducere posse, ut Canonici in sui receptione aliquid Ecclesiæ fabricæ applicent; quia hoc licet in c. *ex multis 3. qu. 1.* prohibeatur; nihilominus ex iusta causa à Pontifice per privilegium permitti potest. Ergo etiam per consuetudinem legitimè præscriptam introduci. *Laym. lib. 1. tr. 4. c. 24. num. 5.*
- Septimo: Quamuis Episcopi in causis interesse proprium concernentibus, iudices esse non possint, cum sint suspecti, ex quo commodum, vel incommodum ad eos spectat; ut tenet *Abb. in c. cum venissent num. 19.* in illis tamen Ecclesiis, in quibus ex antiqua consuetudine huiusmodi causarum cognitionem præscripserunt, eas cognoscere posse; quia consuetudo iurisdictionem tribuere potest alias non habentibus; *si Clericus Laicam de foro compet. &c. cum contingat. in fin. Gemin. in c. 1. in prin. de pen. lib. 6.*
- 28 Octauo: Laicum per quamcumque consuetudinem ius decimarum acquirere non posse; quia hoc ius, cum ex sua institutione Ecclesiasticum sit, in Laicum cadere non potest, nisi ex speciali Prælati Ecclesiastici privilegio; sic enim habetur. *c. dudum &c. prohibemus de decimis.* Cum ergo sine tali privilegio Laicus sit incapax cuiuscunque iuris Ecclesiastici, illud per quamcumque consuetudinem acquirere non potest. Idemque dicendum est de quocumque alio iure Ecclesiastico; quia eadem est omnium ratio, & de consuetudine, quæ à iure damnatur, ut irrationabilis; quia, cum consuetudo facti, sit via ad ius acquirendum, nullum ex eâ ius oriri potest, si iudicetur iniqua; *Layman loc. cit. num. 9.*
- 29